

gings gaven zich ontplooiën, geen genade, doch natuur. De beweging „zit er in“, in de dingen en in de menschen. Het zit „in“ den mensch: de onstuimige drang om, waar hij zelf „wordend“ is, aan de „wordende“ aarde koren en most af te dwingen. En dus te... „colere“, te bouwen den hof. Alleen maar: wat vóór den zondeval een religieus, op God als Verbondsgod gericht, liefde-werk was, dat wordt daarna een daad van egoïsme, van zelfbehoud, van „levenslust“ (à la „Pallietier“), geen godsdienst, doch zelfdienst. Van „natuur“ wordt vaak zóó gesproken, dat men den indruk vestigt: ze is een dood kapitaal, dat daar ligt, al of niet, ten gebruike van den mensch (en de wereld). Conclusie is dan spoedig genomen: die menschenwereld had verdiend te sterven, n.l. den eeuwigen dood, die aan alle zijn objecten de mogelijkheid van eenige kapitaal-aanwending ontnemt; toch kan die mensch „de natuur“ nog „gebruiken“, het doode kapitaal nog rente doen opleveren; ergo: dat is „genade“. Maar van de redeneering deugt geen woord, zoolang onder „natuur“ verstaan wordt: tijdelijke natuur. Zoolang er tijd is, behoort de bewegelijkheid, het zwanger zijn en baren, het wekken en ontvangen, tot de natuur. „Dood“ kapitaal, dat is maar een fabuleerende terminologie, die op de natuur-in-tijd niet van toepassing is, en die het onderhavige probleem alleen maar handig verwingt, om zoo met zeker gemak tot den term „algemeene genade“ te kunnen „concluderen“.

In den grond der zaak is het „onderhavige probleem“ er dan ook een van „tijd“-waardering. En dat het prolongeren van den tijd ook na den val „genade“ wezen zou, dat is onjuist gedacht. Men wijst ons op de zwaarte der zonde, en betoogt dan, dat „wij“ verdiend hadden, dadelijk na den zondeval te worden geworpen in den „poel van vuur“; dat is niet gebeurd; ergo: genade. Men vergeet, dat van dit betoog de eerste volzin niets minder dan fabuleerend is. Indien dadelijk na den val de verwijzing der gevallen menschen naar den „poel des vuurs“ geschied ware, dan waren „wij“ er niet geweest. Dan waren er twee menschen veroordeeld, en meer zouden er uit hen niet gekomen zijn.

Dus is er een groote verborgenheid geopenbaard, juist in het continuëren van den tijd ook na den val. Die continuëering is geen genade. Dat is simpel genoeg te „bewijzen“. Stel eens, dat God alleen maar had willen straffen zóóvele menschen als Hij metterdaad eeuwig straffen zal, dan hadden die menschen toch eerst geboren moeten worden? En dit successief: de een uit den ander? Dan zou dus, reeds om tot een hel met zóó veel toernobjecten als er eenmaal zullen zijn, te geraken, God den tijd hebben moeten continuëren.

En dit niet alleen. Er zouden in dien tijd huwelijks-verbintenissen moeten gesloten zijn, copulaties althans van mannen en vrouwen. Een economische aequilibrium²⁾ zou daarvoor onmisbaar zijn geweest. Cultuur had dus moeten geschieden. Cultuur is voorwaarde óók voor het komen Gods tot de hel.

God zij gedankt, dat wij meer weten, dan dat er een hel op komst is. Ook de hemel staat op het program van goddelijke actie. Óók om hem te vullen met zóóvele als God er toe roepen zal, is dus tijdsverlenging noodig, is hun geboren worden uit ouders noodzakelijk, is derhalve culturele arbeid met economisch evenwicht conditie.

Maar juist daarom is de qualificatie van tijdscontinuëering en van culturele ontsluiting van den kosmos als (algemeene) genade een misvatting.

Die continuëering en die ontsluiting zijn geen genade.

Ze zijn evenmin vloek of oordeel. Althans, zoolang men de woorden serieus gebruiken wil.

Ze zijn van beide de conditio sine qua non; ze zijn van beide het substraat.

Voorzover de drang tot ontsluiting van het geschapene natuurlijk is, en het open-gaan van allen moederschoot, ook van „moeder aarde“, natuurlijk is, is cultuur een natuurlijk gevolg van natuurlijke drang. „Geest“ en „geestelijke functie“ zijn deels óók natuur. Substraat is dat opengaan van allen moederschoot voor het tweërlei uiterst gebeuren: het vonnis van vrijspraak over zooveel als er daartoe voorbestemd zijn en het vonnis van uitbanning over zooveel als er daartoe voorbestemd zijn.

De genade „zit“ dus niet in het „colere“³⁾. Ze „zit“ ook niet in het eten, drinken, ademhalen, kinderen verwekken. De genade als ze er is, zal alleen „zitten“ in het godvruchtig „colere“, eten, drinken, kinderen verwekken.

En de vloek ligt niet in het „colere“. Hij ligt ook niet in het eten, drinken, ademhalen, kinderen verwekken. De vloek, als hij er is, zal alleen liggen in het goddeloos „colere“, eten, drinken, kinderen verwekken.

Binnen het raam van den tijd is na den val onvermijdelijk: de antithese, niet in de natuur, doch in het gebruik der natuur. En dus: in de cultuur. De antithese tusschen de geloovige en de ongeloovige exacte cultuur-praestatie.

Er is wel „commune“ gratie in de cultuur: want de

genade is altijd voor meer dan één.

Maar er is geen „algemeene“ (of generale) genade. (Daarom was A. Kuijper's constructie fout).

Er is ook wel „commune“ vloek in de cultuur: de vloek treft altijd meer dan één.

Maar er is geen „algemeene“ (of generale) vloek. „Commune“ kan algemeen zijn, maar behoort het niet te wezen. Iets kan aan alle menschen „commune“ zijn, of aan meer dan één, hoewel niet allen.

In het hier bedoelde schema is „commune“ bedoeld in den zin van: niet aan alle menschen, doch aan vele menschen gemeen. De „gemeene gratie“ in de cultuur (niet algemeen) is er, zoover Christus' verlossend werk aan al de zijnen toekomt. Met effect in de cultuurpraestatie. Alle andere menschen liggen onder den commune vloek. Het oordeel over hen is aan den Man van Hand. 17:31 gegeven⁴⁾.

¹⁾ Zie verder: K. Schilder. Is de term „algemeene genade“ wetenschappelijk verantwoord? Kampen, Ph. Zalsman 1947.

ADRESSEN IN INDIË.

Het komt meerdere malen voor, dat leden onze Kerken, bij hun aankomst in Indië, de adressen der Kerken niet kunnen vinden. We zijn in de gelegenheid de Indische adressen te publiceren:

Batavia: Iederen Zondag diensten te 9.30 en 20.00 uur, Koningsplein Oost 6. Scriba: W. van Veelen, Javahotel, Rijswijk 5.

Correspondentieadres Contact-comite Indië: Mej. M. C. Gaasenbeek, Javaweg 45.

Militairen vinden een tehuis bij L. A. F. Godschalk, Tjidengweg West 64.

Buitenzorg: Elken Zondag diensten te 9 uur ten huize van br. G. H. Arnold, 's Landsplantentuin. Scriba: br. Arnold.

Soerabaja: Elken Zondag diensten te 9.00 en 17.00 uur, Muloschool Praban.

Scriba: F. v. d. Griendt, van Hoogendorplaan 20. Semarang: Iederen Zondag diensten te 9.30 en 17.00 uur ten huize van den heer H. Kaspers, Tegalong 12. Scriba: P. Geertsema, Hotel Bellevue.

Bandoeng: preeklezen, elken Zondag in de Onderoff, mess 15 Batt. Kampementstraat.

Contactadres: Mackenbach, V. T. D. troepen.

Malang: preeklezen elken Zondag 9.30 uur, H. B. S. Coenplein.

Medan: preeklezen elken Zondag 9.30 en 19.30 uur, schoolgebouw hoek Mangelan-Residentweg.

Padang: preeklezen elken Zondag 9.30 uur, cantine A. M. V. J.-gebouw.

Palembang: preeklezen elken Zondag 10.00 uur, kleine zaal A. M. V. J.-gebouw.

Makassar: preeklezen elken Zondag 19.30 uur, Goaweg 9.

Soekaboemi: preeklezen elken Zondag 10.00 uur, Djalan Benteng.

Kerkelijke bladen worden verzocht deze adressen eveneens te publiceren.

PROV. DIACONALE CONFERENTIE.

Op Woensdag 24 Maart 1948 wordt in de vergaderzaal van Café-Restaurant Koot, Beestenmarkt 26 te Delft een Provinciale Diaconale Conferentie, binnen het verband der Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland, gehouden, aanvang 10 uur.

(Vergaderzaal plm. 15 minuten loopen van Station). Tot het agendum behooren o.a.: de verkiezing van 3 Comitéleden. (Aft. de brs Arnold en de Gelder, terwijl br. Buitenhuis heeft bedankt).

Voor de verkiezing van nieuwe leden is door onderscheiden Diaconiën de aandacht gevestigd op de navolgende namen: (alphabetisch)

H. Bassie, Rotterdam-Zuid (Cl. R'dam); P. Bergwerff, Loosduinen (Cl. Den Haag); H. Boerma, Delft (Cl. Den Haag); W. Bouwman, Rijnsburg (Cl. Leiden); C. A. v. d. Gugten, Katwijk a. d. Rijn (Cl. Leiden); J. Ippel, Katwijk aan Zee (Cl. Leiden); M. J. N. Jol, Scheveningen (Cl. Den Haag); M. de Jonge, Rijswijk (Cl. Den Haag); J. Smit, Alblasserdam (Cl. Dordrecht); W. Sonneveld, Berkel & Rodenrijs (Cl. Rotterdam).

Het Comité acht het gewenscht er de aandacht op te vestigen, dat in het Comité tot dusver geen leden zitting hebben uit de ressorten Dordrecht en Leiden.

Ook behoort tot het agendum de bespreking van een vraag uit Dordrecht: „Behoort de Diaconie, de vanwege het Centraal Bureau voor de Statistiek jaarlijks toegezonden formulieren, waarop gegevens over verstrekte financiële steun worden gevraagd, in te vullen?“ Voorts een referaat door Ds W. J. van Otterlo te Kralingen. Onderwerp: Schriftuurlijke troost — ook een Diaconale taak, met bespreking. Verder rondvraag en slotwoord door Ds J. van der Schaft te Delft.

Alle Diaconen worden op deze Conferentie verwacht. Predikanten, ouderlingen en leden der gemeenten als gasten welkom.

Door de zorgen van de brs diaconen uit Delft is er gelegenheid voor een gezamenlijke koffietafel. Kosten daarvoor bedragen f1,25 per persoon.

Tevens tijdens de pauze gelegenheid tot bezichtiging der Nieuwe Kerk met het praalgraf der Oranje's.

Diaconiën, welke hun bijdrage aan het Comité over 1947 nog niet hebben voldaan, gelieve deze ter conferentie af te dragen. Ook de bijdrage over 1948, eveneens f5,—, kan ter conferentie worden voldaan.

Voor het Comité,

J. DE GELDER, Secr., Westersingel 31b.
Berkel & Rodenrijs.

theologische hooqeschool.

Lectoren voor Grieksch en Latijn deelen aan belanghebbenden mede, dat de correspondentie betreffende de propaedeuse in hun vakken gedurende dit cursusjaar wordt gevoerd door den heer D. J. Buwalda. Men kan dus volstaan met zich schriftelijk tot hem te richten, Jan van Arkelstraat 59, Kampen.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

DRIEHONDERD JAAR NA MUNSTER.

Illusies.

Tijdens den oorlog heeft menigeen zich illusies gemaakt over de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden.

Als Nederland eenmaal zou zijn herrezen, dan.....

Och, ieder weet het, hoe rechtgeaarde Nederlanders in de dagen van druk smachtten van verlangen naar den dag, waarop de tyrannie verbroken en „Holland, uit het stof verzeen, Zal opnieuw ONS Holland wezen!“ vervuld zou zijn.

Dan zou het Koninkrijk vernieuwd worden, dan zou alles beter gaan.

Velen, die sedert jaren het bidden verleerd hadden, bogen de knieën en smeekten God om uitkomst. Dan zou het beter gaan, later, als de gevangenis zou zijn gewend, als de Vrijheid weer met kwistige hand haar genietingen ronddeelde.

„Nood leert bidden.“ Dat is ook de ervaring, in menig kamp van krijgsgevangenen of geïnterneerden opgedaan.

Maar de nood is vaak een heel slechte leermeester. Ja, is dit altijd, wanneer slechts de uitwendige nood — wat zullen wij eten en drinken en waarmede zullen we ons kleeden — tot bidden drijft. Dan kunnen we heel „vroom“ bidden voor Koningin en Vaderland en smeecken om de vernietiging van den vijand, maar dan blijft onze eigen zondige wil ongebroken, dan blijven we toch onszelf.

En als dan de staketselen zijn omgeworpen, gaat het weer op den ouden voet door, maar in versneld tempo.

En dan verwondert men zich er nog over, dat de wereld er niet beter op is geworden en dat het met ons Koninkrijk heelemaal verkeerd gaat.

Het feit, dat tallozen in de periode, toen elke zweem van vrijheid en recht was geweken, hebben ervaren welk een bijzondere genade van God het is een eigen volksbestaan te mogen leiden, waarin tyrannie noch dictatuur het hart doorwondt, wordt licht vergeten.

Maar toch, hoe hebben wij eens, vol intens verlangen, verbeid het oogenblik, waarop de mare der vrijheid zou doorklinken.

Dat oogenblik is gekomen. Hoe lang..... hoe kort geleden?

Ginds, in het verre Japan, hebben we jubelend de Vrijheid begroet.

Haar boden staken in modern gewaad.

Amerikaansche vliegtuigen boven de kampen!

Dan, plotseling, een dartelende menigte van roode, witte, blauwe en oranje parachutes.

Die Amerikanen toch! Wat een schoone geste: 't liep tegen koninginndag.

Dat rood-wit-blauw-oranje zóó maar in Dai Nippon, het heilige land van Tenno Heika.

Hoe hebben ze gejuicht, de kelen schor; hoe hebben ze gesjouwd, de krachtigsten onder de stervenden, om den overloed van voedsel en kleeding het kamp binnen te halen.

Wég alle kamp-discipline.

De Jappen, schuchter-bevreesd, eensklaps even poeslief-gediensig als voorheen sadistisch-onvermurwbaar.

Maar niemand lette op hen.

Er waren geen gevangenen meer, maar gelukkige, groote kinderen. Den geheelen nacht werd er doorgewerkt. Vlaggen moesten er komen en, natuurlijk, het kamp moest worden versierd. Wat talenten ontwaakten er onder de lachende lokstem van de Vrijheid!

Toen de zon rees, waren parachutes omgetooverd in reusachtige vlaggen. Een hollandsche driekleur en de stars en stripes.

Boven het kamp werden ze plechtig geheschen en ontroerde mannen zongen het Wilhelmus, zóóals ze het nog nooit gezongen hadden.

Holland uit het stof verzeen.....

Een Hollandsch overwinningslied in Dai Nippon!

De lange weg.

Wat is het goed, dat menschen de toekomst niet kunnen lezen!

Hoe vaak hebben de gevangenen in de kampen, ginds in het verre oosten, elkaar dat voorgehouden.

Als ze bij den aanvang hadden kunnen weten, hoe lang het zou duren en wat ze allemaal zouden moeten doormaken, ze hadden in vertwijfeling uitgeroepen:

²⁾ Evenwichtstoestand.

³⁾ Colere = cultuurwerk doen.